EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2020/1915

(2020. gada 14. maijs)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotā Eiropas kopuzņēmuma 2018. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotā Eiropas kopuzņēmuma 2018. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0049/2020),

A. tā kā *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotais Eiropas kopuzņēmums ("Kopuzņēmums") tika nodibināts 2007. gada martā uz 35 gadiem ar Padomes Lēmumu 2007/198/Euratom ([1]);

B. tā kā Kopuzņēmuma dalībnieki ir *Euratom*, ko pārstāv Komisija, *Euratom* dalībvalstis un trešās valstis, kuras ar *Euratom* ir noslēgušas sadarbības nolīgumus vadāmas kodolsintēzes jomā;

C. tā kā Kopuzņēmuma mērķi ir sniegt Savienības ieguldījumu *ITER* starptautiskajā kodolsintēzes projektā, īstenot plašākas pieejas nolīgumu starp Euratom un Japānu un sagatavoties demonstrējumu kodolsintēzes reaktora būvniecībai;

D. tā kā Kopuzņēmums 2008. gada martā sāka darboties patstāvīgi,

Vispārīga informācija

1. atzīmē, ka Revīzijas palātas pārskatā par Kopuzņēmuma 2018. finanšu gada pārskatiem ("Revīzijas palātas ziņojums") ir konstatēts, ka gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2018. gada 31. decembrī, kā arī darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kas atbilst Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem;

2. atzīst, ka Kopuzņēmuma 2018. finanšu gada pārskatiem pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;

3. uzsver, ka Kopuzņēmums pārrēķināja savu ieguldījumu projekta būvniecības fāzē, ko noteica 12 000 000 000 EUR apmērā, kas ir vairāk nekā 6 000 000 000 EUR, kurus Padome apstiprināja 2010. gadā; norāda, ka šajā summā nav paredzēta rezerve, lai arī Komisija bija ierosinājusi, ka būtu noderīgi paredzēt 24 mēnešu rezervi saistībā ar laika grafika izpildi un 10–20 % rezervi saistībā ar budžeta vajadzībām;

4. atzīmē, ka 2016. gada novembrī *ITER* organizācijas padome ("*ITER* padome") apstiprināja jaunu projekta *ITER* pamatscenāriju; norāda, ka saskaņā ar jauno *ITER* pamatscenāriju 2025. gadā ir paredzēts sasniegt atskaites punktu "pirmā plazma" un sākt darbības fāzi, savukārt 2035. gadā – pabeigt būvniecības fāzi, tomēr atzīmē, ka pēc iepriekšējā 2010. gada pamatscenārija būvniecības fāzi bija paredzēts pabeigt 2020. gadā; norāda, ka jaunajā pamatscenārijā ir noteikts agrākais tehniski iespējamais datums;

5. norāda, ka 2017. gada martā Apvienotā Karaliste paziņoja Padomei par lēmumu izstāties no Savienības un *Euratom*; ar bažām norāda, ka tas var ietekmēt Kopuzņēmuma un *ITER* projekta darbības pēc 2020. gada;

([1]) Padomes 2007. gada 27. marta Lēmums 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas kopuzņēmumu ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības (OV L 90, 30.3.2007., 58. lpp.).

6. atzinīgi vērtē to, ka 2018. gada aprīlī Padome pilnvaroja Komisiju *Euratom* vārdā apstiprināt jauno *ITER* pamatscenāriju un atkārtoti pauda apņemšanos darīt pieejamus līdzekļus nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ietvaros, neskarot nekādas turpmākas sarunas par DFS, ar ko precizēs turpmāko finansējumu ([2]);

7. uzsver, ka papildus būvniecības fāzei Kopuzņēmumam būs jāiegulda līdzekļi arī *ITER* darbības fāzē pēc 2035. gada un pēc tam arī *ITER* deaktivēšanas un dezekspluatācijas fāzēs; pieņem zināšanai, ka ieguldījums deaktivēšanas un dezekspluatācijas fāzēs tiek lēsts attiecīgi 95 540 000 EUR un 180 200 000 EUR apmērā; atzīmē, ka *ITER* projekts turpinās darboties līdz 2042. gadam, kas ir *ITER* nolīguma termiņa beigu datums, un ka līdz tam Savienība turpinās sniegt ieguldījumu *ITER* izmaksu segšanā; norāda, ka šajās papildu izmaksās ir iekļauts pēdējā gadā sniegtais ieguldījums naudā darbības fāzē un dezekspluatācijas fāzē un visas deaktivēšanas fāzes izmaksas;

8. norāda, ka joprojām pastāv risks, ka salīdzinājumā ar pašreizējo apstiprināto pamatscenāriju izmaksas pieaugs vēl vairāk un projekta īstenošana varētu aizkavēties, kaut gan ir panākta pozitīva virzība ar mērķi uzlabot pārvaldību un kontroli attiecībā uz Kopuzņēmuma ieguldījumu projekta būvniecības fāzē; aicina Kopuzņēmumu nepārsniegt pašreizējā apstiprinātajā pamatscenārijā paredzētās kopējās projekta izmaksas;

9. norāda, ka veiksmīgu Savienības finansētu projektu svarīgs priekšnoteikums ir efektīva saziņa; uzskata, ka ir svarīgi palielināt Kopuzņēmuma sasniegumu redzamību un izplatīt informāciju par tā pievienoto vērtību; aicina Kopuzņēmumu īstenot proaktīvu komunikācijas politiku, sociālajos medijos vai citos plašsaziņas līdzekļos informējot sabiedrību par pētījumu rezultātiem, tādējādi palielinot sabiedrības izpratni par Savienības atbalsta ietekmi, īpašu uzmanību pievēršot to nonākšanai tirgū;

10. aicina Revīzijas palātu izvērtēt ieguldījumu natūrā aprēķināšanas un novērtēšanas metodikas pareizību un uzticamību;

Budžeta un finanšu pārvaldība

11. norāda, ka izpildei pieejamais 2018. gada galīgais budžets ietvēra saistību apropriācijas 706 230 231 EUR apmērā un maksājumu apropriācijas 847 366 988 EUR apmērā; norāda, ka saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju izlietojuma līmenis bija attiecīgi 98,4 % un 96,1 % (2017. gadā – 99,9 % un 96,3 %);

12. norāda, ka 2017. gadā budžeta plānošanas procesā pieļauto trūkumu dēļ 2017. gadā un 2018. gadā beidzot nepieciešamais finansējums maksājumu apropriācijām pārsniedza tām atvēlēto summu sākotnējā budžetā; konstatē, ka Kopuzņēmumam nepieciešamās papildu maksājumu apropriācijas pieauga līdz 160 700 000 EUR, kas ir par 25 % vairāk nekā sākotnējā budžetā; pieņem zināšanai Kopuzņēmuma atbildi, ka tas ir pateicīgs *Euratom* par papildu ieguldījumu 2018. gada budžetā un arī vēlētos ziņot, ka maksājumu apropriāciju trūkums nekādi neietekmētu saistību izpildi un neradītu šādu risku, jo 137 000 000 EUR tika samaksāti *ITER* organizācijai kā avanss par naudas ieguldījumu 2019. gadā; norāda, ka maksājumu prognozēšanas sistēma ir pilnībā pārveidota un integrēta jaunajā finanšu pārvaldības rīkā, un ka šī sistēma kopā ar jauno organizatorisko struktūru nodrošinās pareizu budžeta plānošanu un jau ir tikusi izmantota, lai noteiktu 2019. gada budžeta ieņēmumus;

13. atzinīgi vērtē to, ka no 706 200 000 EUR, kas bija pieejami saistību apropriācijām, 98,4 % tika izlietoti, uzņemoties tiešas individuālās saistības (2017. gadā – 96,5 %);

14. atzīmē, ka 2018. gadā budžeta izpildes rezultāts bija 1 316 734 EUR (2017. gadā – 17 236 192 EUR);

([2]) Eiropas Savienības Padomes 2018. gada 12. aprīļa secinājumi Nr. 7881/18

15. konstatē, ka Kopuzņēmums 2018. gadā veica noregulējošu maksājumu, pārskaitot 1 000 000 EUR no administratīvā budžeta saistībā ar personāla darba braucienu maksājumiem uz pamatdarbības budžetu, tie bija atļauti un pārbaudīti maksājumi; tomēr norāda, ka, veicot noregulējošo maksājumu, netika ievērots budžeta specifikācijas princips; pieņem zināšanai Kopuzņēmuma atbildi, kurā tas pauda uzskatu, ka noregulējošais maksājums, kuru veic par kopējo summu un nediferencētām precēm, nebija optimāls instruments izdevumu piešķiršanai, jo tas nebija pārredzams; tomēr sagaida, ka Revīzijas palātas 2019. gada pārskatā tiks apstiprināti Kopuzņēmuma Tirdzniecības departamenta 2019. gadā panāktie uzlabojumi;

16. norāda, ka 2018. gadā Kopuzņēmums panāca sešus no *ITER* padomes un valdes attiecīgajam gadam noteiktajiem starpposma mērķrādītājiem, ar plānoto izpildes indeksu 93 % (salīdzinājumā ar 91 % 2017. gadā, 70 % 2016. gadā un 75 % 2015. gadā); pieņem zināšanai arī *ITER* organizācijas 2018. gada decembra paziņojumu, kurā tā apstiprināja, ka ir pabeigti 60 % no visiem plānotajiem būvniecības darbiem pirmās plazmas stadijas sasniegšanai 2025. gadā (salīdzinājumā ar 50 % 2017. gadā);

Sniegums

17. norāda uz Revīzijas palātas ziņojumu, ka direktora pieņemtais lēmums pārcelt nodarbināšanas vietu no Barselonas uz Kadarašu vienam no nesen pieņemtajiem galvenajiem vadošajiem darbiniekiem nebija pienācīgi dokumentēts, lai pamatotu atalgojuma papildu izmaksas, ko izraisīja atšķirīgs korekcijas koeficients; atzinīgi vērtē to, ka Kopuzņēmums savā atbildē atzīst, ka lēmums mainīt nodarbināšanas vietu nebija pienācīgi dokumentēts, jo iecēlējiestāde bija tiesīga pieņemt šādu lēmumu; konstatē, ka Kopuzņēmums saskārās ar zināmu risku 200 miljonu EUR poloidālā lauka spoļu projektā, un šī jautājuma risināšanā bija jāiesaistās augstākajai vadībai; norāda, ka tādēļ direktors nolēma lūgt izraudzīto kandidātu nekavējoties sākt darbu Kadarašā, lai pilnībā pievērstos poloidālā lauka krīzei;

18. ar gandarījumu norāda, ka Kopuzņēmums pēc *ad hoc* grupas priekšlikuma projekta virzības uzraudzības vajadzībām *ITER* kredītpunktu sistēmas vietā ir ieviesis iegūtās vērtības pārvaldības sistēmu, kuras rezultāti tagad tiek regulāri iesniegti;

19. norāda, ka *ITER* būvniecībā ir panākts progress attiecībā uz tokamaka kameru aptveroša milzīga biovairoga pabeigšanu un pirmo tokamaka kompleksa komponentu uzstādīšanu;

Pārredzamība un interešu konfliktu novēršana un pārvaldība

20. norāda, ka 2017. gadā Kopuzņēmuma valde turpināja īstenot krāpšanas apkarošanas stratēģiju attiecībā uz publisko iepirkumu; norāda, ka Kopuzņēmums ir pieņēmis kontroles sarakstu, pamatojoties uz savu iepirkuma krāpšanas risku rādītāju kopumu, proti, tā dēvētajiem trauksmes signāliem, kas tika uzskatīti par priekšnoteikumu krāpšanas apkarošanas IT rīka izstrādei un kas tika izstrādāti Kopuzņēmumā; atzīst, ka par krāpšanas apkarošanu un ētiku atbildīgā amatpersona ciešā sadarbībā ar visām attiecīgajām nodaļām turpināja koordinēt Kopuzņēmuma krāpšanas apkarošanas stratēģijas īstenošanu, un ar gandarījumu atzīmē, ka 2018. gada beigās darbu pie krāpšanas apkarošanas stratēģijas attīstības turpināja darba grupa;

Personāls un pieņemšana darbā

21. norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi nozīmīgus trūkumus saistībā ar augstāko vadītāju pieņemšanu darbā; pieņem zināšanai Kopuzņēmuma atbildi, ka pēc Revīzijas palātas konstatējuma tas izmantoja sešu stigmu metodiku, lai analizētu, apzinātu un īstenotu uzlabojumus šajā jomā, un tādējādi pilnveidoja darbinieku atlases procesu un sāktos papildu pasākumus; prasa Kopuzņēmumam turpmāk nepieļaut neatbilstības un trūkumus;

22. norāda, ka 2018. gada beigās Kopuzņēmuma štatu sarakstā bija 162 sievietes un 284 vīrieši, vīrieši aizņēma lielāko daļu amata vietu trijās no piecām darbinieku kategorijām, savukārt vairāk nekā 50 % Savienības līgumdarbinieku un asistenta amata vietās esošo ierēdņu bija sievietes; arī norāda, ka Kopuzņēmuma darbinieki nāk no 22 dalībvalstīm – lielākā daļa darbinieku nāk no trijām dalībvalstīm, un pa vienam darbiniekam no citām četrām valstīm; mudina Kopuzņēmumu panākt līdzsvarotāku ģeogrāfisko pārstāvību, tomēr atzīstot, ka tas ir atkarīgs no tā, kas piesakās uz attiecīgo vakanci un atsaucas uz uzaicinājumu izteikt ieinteresētību;

Iekšējā kontrole

23. norāda, ka Kopuzņēmums nav sistemātiski uzraudzījis augstākās vadības interešu deklarācijas; ar atzinību norāda, ka Kopuzņēmums saskaņā ar tā interešu konflikta noteikumu 13. pantu ir izstrādājis un ieviesis konkrētus dokumentus attiecībā uz visu vadītāju vispārējo interešu deklarāciju pārvaldību; turklāt konstatē, ka 2019. gada janvārī par ētiku atbildīgā amatpersona rīkoja visiem vadītājiem paredzētu prezentācijas sanāksmi par šo jautājumu;

24. konstatē, ka Vispārējā tiesa 2018. gada 25. janvārī pieņēma spriedumu, saskaņā ar kuru tiek anulēti visi atlases procedūras rezultāti, arī attiecībā no rezerves saraksta jau darbā pieņemtajām personām; norāda, ka ģenerāladvokāta 2019. gada 29. janvāra atzinumā tika atbalstīta Kopuzņēmuma 2018. gada aprīlī iesniegtā apelācija Eiropas Savienības Tiesā (Tiesa) un tika ieteikts Tiesai atcelt Vispārējās tiesas spriedumu par veiksmīgo kandidātu iecelšanas lēmumu, nevis rezerves saraksta, anulēšanu, tomēr Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas spriedumu ([3]); prasa Kopuzņēmumam ievērot atlases procedūras noteikumus, lai turpmāk izvairītos no tiesvedības;

25. atzīmē, ka iekšējās saziņas stratēģiju nepilnību dēļ organizācijā netika izplatīta pienācīga informācija par aplēstajām dezekspluatācijas fāzes izmaksām un ka līdz ar to Kopuzņēmums iepriekšējo gadu pārskatos nav ietvēris uzkrājumus šādām saistībām, kuras ir lēstas 85 200 000 EUR apmērā; tomēr pieņem zināšanai Kopuzņēmuma atbildi, ka šīs nepilnības jau ir atrisinātas ar diviem pasākumiem, proti, noteikumu, ka augstākā vadība grāmatvedim nodod visu attiecīgo informāciju, un 2019. gada maijā atjaunināto iekšējo procedūru "PM-76 Gada pārskati–finanšu gada uzsākšana/nobeigšana";

Ar pamatdarbību saistītais iepirkums un dotācijas

26. norāda, ka 2018. gada laikā tika sāktas 55 ar pamatdarbību saistīta iepirkuma procedūras un parakstīti 69 ar pamatdarbību saistīta iepirkuma līgumi, kā arī sākta viena dotācijas piešķiršanas procedūra un parakstīti divi dotācijas līgumi.

([3]) Tiesas 2019. gada 8. maija spriedums, *ITER un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām izveidotais Eiropas kopuzņēmums/Yosu Galocha*, C-243/18 P ECLI:EU:C:2019:378.